

Emilia Stola

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Logistyka zabezpieczeń technicznych w ochronie mienia na przykładzie banków komercyjnych w Polsce

Logistic of technical protection systems in property protection on the example of commercial banks in Poland

Synopsis. W artykule podjęto tematykę logistyki zabezpieczeń technicznych w systemie ochrony mienia instytucji finansowych, która przede wszystkim polega na użyciu zabezpieczeń mechanicznych oraz ochrony fizycznej. Celem głównym opracowania było scharakteryzowanie współcześnie funkcjonujących metod zabezpieczeń technicznych w bankach komercyjnych oraz ukazanie zakresu obowiązków prawnych dotyczących stosowania poszczególnych metod ochrony technicznej w tych podmiotach. Podstawę ochrony mienia w banku stanowią zabezpieczenia techniczne, co jest następstwem ich funkcji, czyli uniemożliwienie przekroczenia osób nieuprawnionych do stref chronionych, a także weryfikacja osób przemieszczających się wewnątrz stref chronionego obiektu i sygnalizowanie o sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa. W systemie pełnienia ochrony w obiekcie bankowym dozór pracowników ochrony nad zabezpieczeniami technicznymi ma charakter uzupełniający, gdyż najistotniejsze funkcje współcześnie spełniają systemy elektroniczne, które umożliwiają identyfikację sytuacji niebezpiecznej, jej sygnalizowanie i natychmiastowe skierowanie sygnału alarmowego do pracowników ochrony w celu podjęcia odpowiednich działań obronnych.

Słowa kluczowe: banki komercyjne, bezpieczeństwo mienia, ochrona fizyczna, zabezpieczenia techniczne

Abstract. The article discusses the subject about logistic of technical protection of financial institutions' property, which primarily involves the use of mechanical protections and physical protection. The main objective of the paper was to characterize the currently functioning methods of technical security in commercial banks and to show the scope of legal obligations regarding the application of individual technical protection methods in these entities. The basis for the protection of property in the bank is technical security, which is a consequence of their function, i.e. preventing unauthorized persons from crossing protected zones, as well as verification of persons moving within the protected facility zones and signalling a security risk situation. In the system of performing security in a banking facility, the supervision of security personnel over technical security is complementary, because the

most important functions today are electronic systems that allow identification of a dangerous situation, its signalling and immediate alarm to security personnel to take appropriate defence measures.

Key words: commercial banks, property security, physical protection, technical security

Wstęp

W gospodarce banki komercyjne występują jako pośrednicy między jednostkami mającymi nadpłynność środków pieniężnych a podmiotami zgłaszającymi zapotrzebowanie na pieniądź. Działalność banków w głównej mierze polega na realizacji obrotu gotówkowego. Ze względu na dużą płynność finansową i znaczną skalę wprowadzania wysokich kwot pieniężnych do obrotu gospodarczego, jak również posiadanie przez banki znacznych zasobów materialnych i niematerialnych m.in. w postaci pieniądza cyfrowego podmioty te narażone są na niebezpieczeństwo działań związanych z chęcią dostępu osób niepożądanych do ich zasobów. Ryzyko kradzieży danych przez nieuprawnione osoby dla banku skutkuje nie tylko stratami finansowymi, ale głównie utratą wiarygodności instytucji zaufania publicznego wśród klientów. Równie ważnym zagrożeniem są czyny takie jak napady i włamania, często z użyciem broni, a także groźby skierowane do pracowników placówki bankowej oraz ataki hakerskie. Wszystkie te działania są czynami zabronionymi i podlegają karze pozbawienia wolności, ale nie zwalniają banków z odpowiedzialności za utrzymanie odpowiednich wymogów bezpieczeństwa. W latach 2008–2017 liczba napadów na banki była zróżnicowana [Boczoń 2019]. W 2010 roku liczba ta wyniosła 192 i była dwukrotnie większa niż w 2009 roku i czterokrotnie większa niż w 2008 roku. W latach 2012–2014 odnotowano średnio po około 130 napadów rocznie, po 2015 roku liczba napadów na banki charakteryzuje się tendencją malejącą, ale nadal przekracza 100 rocznie. Zwiększają się natomiast statystyki dotyczące ataków na e-bankowość. W 2017 roku stwierdzono 3,6 tys. przestępstw o charakterze bankowym, w tym około 60% dotyczyło e-bankowości. W przypadkach napadów na banki średnio rabowana kwota w Polsce to około 24 tys. zł wobec średniej z Unii Europejskiej około 21 tys. euro.

Obowiązkiem instytucji finansowych jest zapewnienie dostatecznego poziomu ochrony osób i mienia w celu niedopuszczenia do wystąpienia niechcianych działań z zewnątrz oraz wewnętrznego łamania procedur przez pracowników banku. W celu zapewnienia wysokiego stopnia bezpieczeństwa banki muszą dążyć do jak najlepszej formy ochrony, korzystając zarówno z usług zewnętrznych podmiotów ochroniarskich, jak i z wysokiej klasy zabezpieczeń technicznych budynków, pomieszczeń oraz urządzeń przechowujących gotówkę. Równie ważnym elementem jest zadbanie o wysoki stopień bezpieczeństwa wartości pieniężnych transportowanych między placówkami banku bądź też urządzeniami, jak na przykład bankomaty.

System zabezpieczeń technicznych ochrony mienia w bankach jest podstawowym czynnikiem decydującym o bezpieczeństwie tej instytucji, a więc o ochronie jej pracowników, klientów, przechowywanych wartości pieniężnych i zasobów materialnych i niematerialnych. Jako równoległe występujące zabezpieczenia w bankach komercyjnych uznaje się zabezpieczenia informatyczne, które zapewniają ochronę w przebiegu

transakcji informatycznych oraz zabezpieczenia proceduralne, czyli wszelkie przepisy wewnętrzne uchwalane przez władze banku. Dodatkowo banki powinny dążyć do ciągłego udoskonalania stosowanych metod zabezpieczających mienie, na przykład przeprowadzając różnego rodzaju analizy zdarzeń niepożądanych, które pozwalają tworzyć scenariusze postępowania w sytuacjach niepożądanych. Istotne jest, aby w chwili zaistnienia zdarzenia niepożądanego każdy pracownik był świadomy tego, jak ma postąpić i jakie decyzje ma podejmować bez narażania zdrowia innych pracowników i własnego oraz jak zadbać o bezpieczeństwo mienia banku. Chcąc minimalizować ryzyko wystąpienia niechcianych sytuacji, instytucje związane z obrotem pieniężnym dążą do najsprawniejszego wykrywania nieprawidłowości, dbają o stały monitoring bezpieczeństwa placówek oraz udoskonalają skuteczność działań podmiotów ochroniarskich w celu podnoszenia efektywności działań zabezpieczających w przyszłości.

Cele i metody badań

Celem opracowania było przedstawienie metod, technik i form realizacji czynności zapewniających bezpieczeństwo przechowywanych i transportowanych wartości materialnych przez banki komercyjne. Charakterystyce zostały poddane sposoby zabezpieczenia środków pieniężnych przechowywanych w pomieszczeniach (skarbcce, pomieszczenia przedskarbcowe) oraz urządzeniach (sejfy, szafy pancerne, bankomaty, wplatomaty, dyspensery, multisejfy, wrzutnie). Przedstawiono również elektroniczne systemy zabezpieczające, a w szczególności wszelkiego rodzaju kontrole dostępu, sygnalizacje włamania i napadu oraz telewizje dozorowe i systemy alarmowania pożarowego.

W opracowaniu określono, na ile banki zapewniają ochronę mienia z własnej inicjatywy w celu ograniczenia zagrożeń związanych ze specyfiką ich działalności, a w jakim stopniu należy to do ich prawnego obowiązku. Ponadto wykazano, że zabezpieczenia techniczne, w tym głównie rozwiązania elektroniczne, stanowią podstawową formę zabezpieczeń, a ochrona fizyczna stanowi tylko dopełnienie pełnej ochrony mienia banku.

Obowiązki prawne dotyczące stosowania zabezpieczeń w bankach komercyjnych ujęte są w następujących regulacjach prawnych: Prawo bankowe z 1997 roku, ustawa o ochronie osób i mienia z 1997 roku oraz rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 2010 roku w sprawie ochrony przechowywanych i transportowanych wartości pieniężnych. Sposoby zabezpieczania działalności bankowej także są zawarte w regulaminach wewnętrznych banków.

Regulacje prawne w ochronie środków pieniężnych

Każda instytucja związana z obrotem gotówki dąży do zapewnienia najwyższego stopnia bezpieczeństwa. Jednak zdefiniowanie bezpieczeństwa banku w tym przypadku jest złożone i wielowymiarowe. Najczęściej definiowane jest jako zapewnienie stabilności wewnętrznej oraz zewnętrznej, rozróżniając kategorie związane z ryzykiem ekonomicznym, wartości pieniężnych, bankowości elektronicznej i systemów informatycznych [Capiga 2014]. Wynika to przede wszystkim z zadania o dobro banku jako instytucji finansowej, tj. zapewnienia bezpiecznych warunków pracy osób zatrudnionych, klientów

i ich majątku. Zachowanie najwyższego stopnia bezpieczeństwa infrastruktury banku należy do obowiązków kadry kierującej placówką bankową, która ma obowiązek stosowania się do ogólnie obowiązujących zasad. W zakresie logistyki systemów zabezpieczenia technicznych ochrony mienia w banku można wyróżnić bezpośrednią ochronę fizyczną i zabezpieczenia techniczne.

Banki w celu opracowania norm dotyczących bezpieczeństwa przechowywanego i transportowanego mienia stosują się do zapisów cytowanego rozporządzenia MSWiA z 2010 roku, a ochronę pełnią zgodnie z planem ochrony obiektu według zapisów cytowanej ustawy o ochronie osób i mienia.

Artykuł 5 ustawy o ochronie osób i mienia z 1997 roku dokładnie definiuje sposoby i procedury zapewnienia odpowiedniej ochrony obszarów, obiektów oraz urządzeń i transportów mienia. Ochrona ta polega na zapobieganiu wszelkim czynom skierowanym przeciwko mieniu, jak wykroczenia i przestępstwa, które są zabronione przez ustawę, a dopuszczenie się ich podlega karze [Gozdór 2005]. Ustawa dokładnie określa zakres i obszar działalności podmiotów mających licencję na świadczenie usług w zakresie ochrony osób i mienia w sensie dysponowania pełnym zakresem praw i obowiązków wchodzących w obręb działalności wewnętrznych służb ochrony.

Większość kwestii ochrony mienia banku reguluje ustawa o ochronie osób i mienia, jednak równie ważnym dokumentem, ustanowionym przez prawo i stosowanym do zabezpieczenia mienia instytucji finansowych, jest cytowane rozporządzenie MSWiA z 2010 roku. Rozporządzenie to przedstawia m.in. procedury związane z zabezpieczeniem przechowywanych oraz konwojowanych wartości pieniężnych. Wartości pieniężne transportowane, czyli ulegające przeniesieniu lub przewiezieniu poza granice obiektu ochranianego, wymagają tak samo silnej ochrony jak mienie przechowywane w banku. Konwojowanie powinno być odpowiednio zabezpieczone technicznie, operacyjnie, ale także od strony formalnoprawnej, ponieważ ze względu na wartość przewożonego mienia jest obiektem zainteresowań grup przestępczych i należy do najmniejbezpiecznych czynności związanych z pełnieniem funkcji ochronnych mienia.

Organizacja ochrony środków pieniężnych jest uzależniona od ich wartości. Konkretnie procedury związane z zapewnieniem bezpieczeństwa stosuje się w danym przedziale wielkościowym lub wartościowym zarówno w przypadku przechowywanego, jak i transportowanego mienia. Wyznacznikiem jest jednostka obliczeniowa, której wartość wynosi 120-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za poprzedni kwartał (art. 1, pkt 5 cytowanego rozporządzenia MSWiA z 2010 roku). Informacja ta jest zamieszczana w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej Monitor Polski przez prezesa GUS [Domański 2011], na podstawie art. 20 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych z 1998 roku. W przypadku mienia o wartości nieprzekraczającej 0,2 jednostki obliczeniowej bank nie jest zobligowany do wykorzystania ochrony fizycznej lub zabezpieczenia technicznego (art. 5 cytowanego rozporządzenia MSWiA z 2010 roku). Podczas przenoszenia lub transportu mienia o wartości powyżej 0,2 jednostki obliczeniowej bank zobowiązany jest do zastosowania zabezpieczeń budowlanych, technicznych oraz z urządzeń elektronicznych. W przypadku konwoju wartości pieniężnych powyżej jednej jednostki obliczeniowej stosuje się transport pojazdami specjalnymi, tj. bankowozami. Gdy użycie pojazdu mechanicznego jest nieuzasadnione, można zastosować konwój pieszy z użyciem specjalistycznego pojemnika o właściwej

klasie zabezpieczenia pod warunkiem, że wartość nie przekracza jednej jednostki obliczeniowej. Oprócz spełnienia wymagań technicznych i wytyczonych procedur powołanie procesu ochrony transportowanego mienia zależy także od odpowiedniego doboru pracowników, w tym ich wytrzymałości psychicznej i fizycznej.

Formy technicznych zabezpieczeń ochrony mienia bankowego

Obiekty, które pełnią odpowiednio ważne funkcje dla interesu państwa, w tym obronności, ochrony interesu gospodarczego, bezpieczeństwa publicznego, podlegają obowiązkowej ochronie [Wojtal i in. 2008]. Do instytucji tych niewątpliwie należy zaliczyć banki komercyjne. Działania ochronne dozoru i zabezpieczenia mienia banku określane są mianem ochrony mienia [Kulczyński 2006]. System zabezpieczeń technicznych ochrony mienia w banku można sklasyfikować jako bezpośrednią ochronę fizyczną i zabezpieczenia techniczne. Od pracowników ochrony mienia banku wymaga się odmiennych uprawnień, określonych w ustawie ze względu na różny zakres ich działalności w wypełnianiu obowiązków zawodowych w poszczególnych kategoriach pełnienia ochrony. Pracownik odpowiadający za pełnienie obowiązków pracownika ochrony fizycznej oraz pracownika zabezpieczenia technicznego musi spełniać wiele wymogów. Do głównych, określonych ustawą, należy posiadanie pozytywnej opinii komendanta policji, otrzymanie orzeczenia lekarskiego poświadczającego o zdolności fizycznej i psychicznej do wykonywania zawodu i niekaralność za czyny umyślnie popełnione [Bejger i Stajenko 2010].

Bezpośrednia ochrona fizyczna może być realizowana w banku przez specjalistycznie uzbrojone jednostki ochronne, w skład których wchodzi wewnętrzne służby ochrony, oraz przez firmy, które dostały koncesję na prowadzenie działalności gospodarczej obejmującej ochronę osób i mienia, a także pozwolenie na broń obiektową. Wewnętrzne służby ochrony są specjalistycznie uzbrojonymi i umundurowanymi jednostkami powołanymi w celu pełnienia nadzoru fizycznego konkretnego obszaru, obiektu lub urzędnika [Kotowski 2004]. Proces powołania ich do funkcjonowania w banku jest możliwy tylko, gdy organ kierujący banku określił taki zakres prewencji w planie ochrony, ale po wcześniejszym otrzymaniu zezwolenia od komendanta wojewódzkiego policji. Według cytowanego rozporządzenia MSWiA z 2010 roku wewnętrzna służba ochrony podlega kierownikowi pionu bezpieczeństwa w banku, który do sprawowania swoich funkcji musi posiadać licencję drugiego stopnia.

W przypadku bezpośredniej ochrony fizycznej można wyróżnić dozór stały i doraźny (art. 3 pkt 1 ustawy o ochronie osób i mienia z 1997 roku). Ochrona stała realizowana jest nieprzerwanie, co oznacza, że pracownicy, klienci i ich mienie są chronieni w miejscu, metodą oraz w czasie określonym w planie ochrony. Dozór doraźny natomiast jest odmienny, gdyż dane mienie jest chronione w wyniku zaistnienia natychmiastowej potrzeby.

Ze względu na specyfikę realizowanych zadań prewencyjnych bezpośrednią ochronę fizyczną można sklasyfikować jako monitoring i konwojowanie powierzonego dobra. W przeszłości monitoring uznawany był za metodę zabezpieczenia technicznego, jednak ustawa o ochronie osób i mienia z 1997 roku określiła tę formę jako ochronę. W praktyce funkcjonowanie monitoringu ma za zadanie informować o niebezpieczeństwie wynikającym z wystąpienia przestępstwa lub naruszenia chronionej strefy, co jest możliwe przez

odpowiednią reakcję pracowników ochrony na odbierane sygnały rejestrowane przez urządzenia elektroniczne i systemy alarmowe.

Logistykę zabezpieczeń technicznych można zdefiniować jako zespół urządzeń technicznych utrudniających dostęp osób niepowołanych do ochranianego mienia lub sygnalizujących stan zagrożenia tego mienia [Piwowarski i Pajowski 2015]. W przypadku zabezpieczeń technicznych w bankach metody i rozwiązania służące ochronie mienia są stale udoskonalane, głównie przez ciągły postęp technologiczny. Udostępnianie klientom usług bankowości elektronicznej naraża bank na niebezpieczeństwo przestępstw hackerskich, wyłudzeń danych itp. Proces ulepszania rozwiązań elektronicznych i urządzeń technicznych powoduje jednocześnie wzrost ich racjonalnego wykorzystania z jednoczesnym obniżaniem kosztów ich używania.

Ustawa o ochronie osób i mienia z 1997 roku klasyfikuje zabezpieczenia techniczne jako elektroniczne urządzenia i systemy alarmowe, sygnalizujące zagrożenie chronionych osób i mienia, których eksploatacja, konserwacja i naprawa występuje w miejscach ich zainstalowania oraz urządzenia i środki mechanicznego zabezpieczenia, których eksploatacja, konserwacja, naprawa oraz awaryjne otwieranie następuje w miejscach ich zainstalowania (art. 3, pkt 2). W przypadku zapewniania ochrony w takich obiektach jak placówki bankowe, w których przechowywane są wartości pieniężne, forma zabezpieczenia technicznego dobrana do rodzaju i stopnia zagrożenia lub możliwości wystąpienia czynu przestępczego musi być precyzyjnie określona w planie ochrony obiektu.

Każdy rodzaj zabezpieczenia w banku jest dostosowany do wewnętrznych przepisów i norm, które regulują funkcjonowanie obiektu, jak na przykład statut, regulamin wewnętrzny jednostki i przepisy organizacyjne. Z tego powodu, aby realizacja działań ochronnych i zastosowanie zabezpieczeń było skuteczne, musi uwzględniać stan prawny obiektu.

Podstawową ochronę w postaci elementów konstrukcyjnych obiektu placówek bankowych zapewniają zabezpieczenia budowlane, które ograniczają dostęp do obiektu oraz stanowią fizyczną przeszkodę do pokonania dla osób, które nie mają pozwolenia na dostęp do chronionego mienia, a dopuszczają się czynu zabronionego. Do tego rodzaju zabezpieczeń w placówce bankowej zalicza się mury budynku, ściany i stropy, kraty, rolety, żaluzje zabezpieczeniowe oraz stałe przegrody. Każde zastosowane w placówce banku zabezpieczenie budowlane musi spełniać wymagania określone w Prawie budowlanym z 1994 roku oraz ustawie o ochronie przeciwpożarowej z 1991 roku. Zabezpieczenia techniczne stanowią w banku podstawową formę ochrony. Są stosowane do zapewnienia stanu bezpieczeństwa w obrębie obiektu, przy wejściach do instytucji finansowych oraz wewnątrz budynku.

Komplementarnym do metod technicznego zabezpieczenia jest system mechanicznych zabezpieczeń. Mechaniczne środki ochrony służą jako dodatkowe zabezpieczenie utrudniające dostęp osoby niepowołanej do chronionego obszaru lub mienia oraz przyczyniają się również do opóźnienia czynu przestępczego [Siudalski 2006]. Celowością zastosowania ochrony mechanicznej jest zabezpieczenie przechowywanego mienia, na przykład stanowiąc przeszkodę w dostępie do chronionych wartości, co podczas napadu może skutkować opóźnieniem, które ma na celu umożliwienie dotarcia pracowników komendy policji lub pracowników ochrony wezwanych na miejsce szybciej niż sprawca dokona czynu przestępczego.

Do sposobów zabezpieczeń mechanicznych, które służą ochronie przechowywanych wartości pieniężnych, należą drzwi wejścia głównego do placówki bankowej. Powszechnie stosowaną metodą zabezpieczenia wejścia do budynku jest montowanie certyfikowanych drzwi o odpowiedniej odporności na włamanie lub o gwarantowanej wytrzymałości, wykonanych na jednostkowe zlecenie banku. Jeżeli działanie drzwi wejścia głównego jest w pełni zautomatyzowane, narzuca to obowiązek montażu wyłącznika sterowania w środku budynku oraz zamka mechanicznego, który podczas wystąpienia czynu przestępczego może być wykorzystany do blokowania drzwi od środka oraz od zewnątrz budynku. W przypadku drzwi wejścia zapasowego, które są skierowane tylko do użytku pracowników banku, ruch personelu może się odbywać jedynie poza godzinami obsługi klientów. Jeżeli w placówce banku nie ma służby przeładunkowej, wtedy drzwi zapasowe pełnią funkcję drzwi pomieszczenia służącego do przeładunku konwojowanych wartości. Drzwi przejść wewnętrznych, m.in. do pomieszczeń, w których stale przechowuje się wartości, do skarbcza, do przedskarbcza, do pomieszczeń skarbcowych ze specjalnie wzmocnionymi ścianami oraz do pomieszczeń skarbcowych, muszą mieć certyfikaty i najczęściej robione są na zamówienie konkretnej placówki bankowej.

W przypadku szyb w placówce bankowej należy użyć szyb ochronnych o zwiększonej odporności na włamanie. Jeżeli jest to ważny strategicznie oddział, o dużej przepustowości i wolumenie obrotu gotówkowego, to według wewnętrznych regulaminów banków szyby takiej placówki powinny spełniać warunki szyb kuloodpornych i odpornych na działanie fali detonacyjnej. Celowość wykorzystania szyb ochronnych polega na opóźnieniu bądź uniemożliwieniu przestępcy wkroczenia do lokalu, ochronie przed zranieniem osób w razie jej stłuczenia oraz zapewnieniu bezpieczeństwa w przypadku ostrzału z broni i ochrony przed konsekwencjami fali detonacyjnej przy wybuchu.

Zabezpieczenia techniczne bankomatów, których ciężar nie przekracza 1000 kg, należy przytwierdzić śrubami kotwiącymi do specjalnie wylanego fundamentu pod urządzeniem lub też przymocować śrubami rozporowymi, mocując szafę pancerną. Wyjątkiem są bankomaty, których lokalizacja znajduje się poza teren banku. W przypadku multisejfów i dyspenserów podobnie stosuje się stałe przymocowanie do podłoża przy stanowiskach kasjerskich. Dodatkowo stosuje się tu ustalony odmienny, indywidualny czas opóźnienia otwarcia poszczególnych szuflad takiego multisejfu, co uniemożliwia wykonanie więcej niż jednej operacji na raz. Urządzenia takie jak wrzutnie nocne i trezory muszą mieć odpowiednie certyfikaty odporności na włamanie. Lokowane w ścianie budynku z całkowitą możliwością korzystania po zamknięciu obiektu lub umieszczone w środku budynku. Dostęp do wykonania danej czynności przy użyciu wrzutni lub trezoru mają osoby posiadające kartę magnetyczną lub specjalny klucz dostępu [Stacharska-Targosz 1999].

Używane w placówkach bankowych szafy pancerne muszą mieć świadectwo kwalifikacyjne lub certyfikat, nie wymagają stosowania dodatkowych zabezpieczeń. Jednak wewnętrzne regulaminy banków zalecają ustawienie takich szaf w wydzielonym i specjalnie wzmocnionym pomieszczeniu, aby w razie konieczności czas potrzebny na pokonanie zabezpieczeń pasywnych przez przestępców był dłuższy niż czas niezbędny do przybycia ochrony zewnętrznej. Ponadto w ramach zachowania pełnego bezpieczeństwa urządzenia nie powinno się ustawiać przy ścianie, która jest ścianą obrysową budynku. Wykorzystywane w banku sejfy do przechowywania wartości pieniężnych, dokumentów, papierów wartościowych itp. muszą spełniać normy oraz mieć klasy odporności na włamanie. Dla

zapewnienia wysokiego stanu bezpieczeństwa zaleca się ukrycie sejfów w obudowie meblowej oraz ustawienie przy ścianie, która nie jest ścianą zewnętrzną obiektu.

Wśród zabezpieczeń budowlanych i mechanicznych do ochrony przechowywanego mienia służą także specjalnie wydzielone pomieszczenia, które stanowią przeszkodę fizyczną w dostaniu się do wewnątrz osób niepowołanych. W banku rozróżnia się pomieszczenia skarbcowe, czyli mające certyfikat o odpowiedniej klasie odporności na włamanie, pomieszczenia z zamontowanymi wewnątrz szafami pancernymi, następnie obszar zwany przedskarbcem, z ciągami komunikacyjnymi węzła skarbcowego oraz sortownie, które budowane są w dużych oddziałach banków, gdzie miejsce ma duży obrót gotówkowy. Skarbcze w bankach spełniają szczególną funkcję.

Do pomieszczeń szczególnie chronionych w bankach należy zaliczyć dodatkowo pokoje biurowe, czyli miejsca, w których przechowuje się dokumenty lub informacje zawierające tajemnice bankowe i klientów, serwerownie, pokoje ochrony oraz magazyny z bronią. Wstęp do tego typu pomieszczeń powinien być zabezpieczony systemem kontroli oraz sterowania dostępem, nadawanym przez uprawnione osoby.

Do zabezpieczeń technicznych zalicza się elektroniczne systemy zabezpieczeń, których głównym celem jest jak najszybsze zasygnalizowanie zagrożenia [Bejger i Stajenko 2010]. Zastosowanie elektronicznych systemów alarmowych ochrony obiektu ma na celu wykrycie i zasygnalizowanie obecności zagrożenia na obszarze chronionym, które może wskazywać na stan niebezpieczeństwa [Pajorski i Piwowarski 2013]. Instalacja systemów elektronicznych zabezpieczeń wynika z wymagań zdefiniowanych w regulaminach banków, aby sieć bezpieczeństwa można było utożsamić na równi ze stanem pewności [Sekściński b.d.]. Potwierdza to wykorzystywanie systemów zabezpieczenia elektronicznego do jednoznacznej identyfikacji osób pracujących w obiekcie oraz osób niezatrudnionych, poruszających się po obiekcie bankowym, które mają uprawnienia dostępu, oraz gromadzenie tych danych w celu ewentualnego wykorzystania i weryfikacji. Rodzaj i zakres stosowania systemów i urządzeń zabezpieczających w poszczególnych obiektach bankowych oraz w wydzielonych w tych obiektach obszarach i strefach chronionych jest ustalany przez osobę kierującą departamentem bezpieczeństwa banku zgodnie z przepisami wewnętrznymi obowiązującymi w placówce.

Podsumowanie i wnioski

Banki stosując zabezpieczenia techniczne oraz korzystając z ochrony fizycznej, są zobowiązane do stosowania uregulowań prawnych. Treść ustaw i rozporządzeń regulują kwestie ochrony konkretnych wartości pieniężnych, jak również precyzują odpowiednie metody zabezpieczeń, głównie w zakresie przechowywanego i transportowanego mienia. Urządzenia oraz pomieszczenia zabezpieczające, pojemniki zabezpieczające i szafy pancerne, aby mogły zostać wykorzystane w systemie ochrony mienia banku, muszą mieć certyfikaty z określonymi klasami odporności na włamanie. Uregulowania prawne dowodzą konieczności stosowania zabezpieczeń technicznych, aby odpowiednio chronić mienie. Odpowiednie funkcjonowanie i spełnianie funkcji zabezpieczeń technicznych nie byłoby jednak możliwe, gdyby nie ochrona fizyczna stanowiąca uzupełnienie i dopełnieniem ochrony technicznej.

Zabezpieczenia konstrukcyjne banków, zarówno budowlane, jak i mechaniczne, są przeszkodą i opóźniaczem w dostępie do chronionego mienia, jednak to systemy elektroniczne identyfikują zakłócenia i ogłaszają sygnał alarmowy powiadamiający pracowników ochrony lub straż pożarną albo posterunek policji o sytuacji niepożądaną. Przez zastosowanie systemu sygnalizacji włamania i napadu, użycie telewizji dozorowej, systemu kontroli dostępu oraz innych systemów elektronicznych nad bankiem pełniona jest ciągła kontrola. Następuje zapis obrazu z chronionych stref, przechowywanie, weryfikacja osób poruszających się wewnątrz budynku oraz kontrola zdarzeń niebezpiecznych takich jak pożar czy zadymienie. Zastosowanie elektronicznego systemu zabezpieczeń wraz z kontrolą człowieka zapewnia wysoki stan bezpieczeństwa, czyli szybką reakcję na zaistniały czyn przestępczy oraz przeprowadzenie wszystkich czynności w celu ochrony mienia banku.

Zmiany zachodzące w placówkach bankowych w XXI wieku dowodzą tego, że tradycyjne usługi bankowe będą sukcesywnie zastępowane bankowością elektroniczną. Skala przestępstw takich jak napady i rabunki nie zmniejsza się, co daje podstawy, aby stale prowadzić badania w tym zakresie, jak również wciąż wprowadzać udoskonalenia szeroko pojętej logistyki zabezpieczeń bankowych.

Literatura

- Bejgier W., Stanejko B.G., 2010: Ochrona osób i mienia, Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, Warszawa.
- Boczoń W., 2019: 100 proc. wzrost liczby przestępstw dotyczących e-bankowości. Statystyki policji, [źródło elektroniczne] <https://prnews.pl/100-proc-wzrost-przestepstw-dotyczacych-e-bankowosci-statystyki-policji-441137> [dostęp: 14.04.2019].
- Capiga M., 2014: Bezpieczeństwo instytucji finansowych jako instytucji obowiązanych w systemie przeciwdziałania praniu pieniędzy, Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu, Katowice.
- Domański M.A., 2011: Ochrona fizyczna osób i mienia. Zagadnienia zawodowe, WSIP, Warszawa.
- Gozdór G., 2005: Ustawa o ochronie osób i mienia – komentarz, C.H. Beck, Warszawa.
- Kotowski W., 2004: Ochrona osób i mienia, Dom Wydawniczy ABC, Warszawa.
- Kruegle H., 2006: CCTV Surveillance. Video Practices and Technology, wyd. II, Butterworth Heinemann, Oxford.
- Kulczyński S., 2006: Ochrona obiektów. Vademecum pracownika ochrony, Wydawnictwo Policjalnej Szkoły Detektywów i Pracowników Ochrony O'CHIKARA, Lublin.
- Pajorski P., Piwowarski J., 2013: Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień. Stan prawny na sierpień 2013 r., Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego Apeiron w Krakowie, Kraków, [źródło elektroniczne] http://apeiron-wydawnictwo.pl/pz/Ochrona_obiektow_1.pdf [dostęp: 27.12.2018].
- Piwowarski J., Pajorski P., 2015: Ochrona obiektów. Zarys wybranych zagadnień, Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa Publicznego i Indywidualnego Apeiron w Krakowie, Kraków.
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 7 września 2010 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać ochrona wartości pieniężnych przechowywanych i transportowanych przez przedsiębiorców i inne jednostki organizacyjne. Dz.U. 2010 nr 166, poz. 1128 z późn. zm.

- Sekściński A. [b.d.]: Niebezpieczeństwo wewnętrzne w ujęciu teoretycznym, [źródło elektroniczne] <http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.deskligh-71516fac-1794-49e1-be71-8e4e96995b03/c/A.Sekscinski-bezpieczenstwo-wewnetrzne-w-ujeciu-teoretycznym.pdf> [dostęp: 28.12.2018].
- Siudalski S.J., 1999: Techniczne środki ochrony. Vademecum pracownika ochrony, Wydawnictwo Policealnej Szkoły Detektywów i Pracowników Ochrony, Lublin.
- Stacharska-Targosz J., 1999: Techniczne wyposażenie banku, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bankowej, Poznań.
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej. Dz.U. 2016, poz. 191.
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane. Dz.U. 2016, poz. 290.
- Ustawa z dnia 22 sierpnia 1997 r. o ochronie osób i mienia. Dz.U. 2014, poz. 1099.
- Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe. Dz.U. 2015, poz. 128.
- Ustawa z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu ubezpieczeń społecznych. Dz.U. 1998 nr 162, poz. 1118.
- Wojtal J., Milewicz M. (red.) 2008: Ochrona osób i mienia. Licencje, bezpieczeństwo imprez masowych, Dom Organizatora, Toruń.

Adres do korespondencji:

dr Emilia Stola

(<https://orcid.org/0000-0003-4534-0546>)

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie

Wydział Nauk Ekonomicznych

Katedra Finansów

ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa

e-mail: emilia_stola@sggw.pl